

NYCKEL

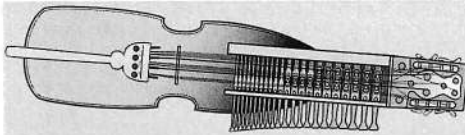
HARPAN

1

2013

Föreningen Nyckelharpans medlemstidning

Nyckelharpan
medlemstidning för
Föreningen Nyckelharpan
Nr 1 av 4, 2013. Årgång 28
ISSN 1401-2936

Ansvarig utgivare Peder Jeppsson

Artiklar och bilder ur Nyckelharpan får ej återpubliceras utan medgivande från redaktionen.

Foto, redaktören om ej annat anges.

Personer på fotografier anges från vänster, uppifrån och ned samt radvis bakifrån.

Material till nästa nummer bör vara redaktionen tillhanda senast den 6 maj.

Föreningen

Organisationsnummer 802011-4
Plusgiro 491 82 94-2.
Medlemsavgift 160 kr per kalenderår
www.nyckelharpan.org

Redaktör: Per-Ulf Allmo
per-ulf@allmo.se, 070-315 69 16

Styrelse och fasta medarbetare
Ordförande: Peder Jeppsson
peder.jeppsson@brevet.nu, 070-306 42 62
Kassör: Paul Westman
paul.westman@telia.com, 08-649 22 09
Sekreterare: Kerstin Käverud
kerstin@sjobodro.se, 070-399 92 98
Ledamot: Sture Möllerman, 070-438 64 15
Ledamot: Kerstin Svanström 08-35 22 00
Webbmaster: Nils Liberg
info@nilsliberg.se, 08-604 06 11
Bygge och harptips: Bo Nilsson
harpa@bonilsson.se, 08-716 96 96

Framsidesbild

Sunniva Abelli vid sin examenskonsert på KMH den 7 februari i år.

eo digital ab

är Föreningen Nyckelharpan's sponsor i form av generösa villkor vid tryckning av vår medlemstidning.

Ordförande Peder på Österbystämman den 18 juni 2011 kl 14:33

Vintern släpper inte sitt grepp om oss och snön faller bara djupare och djupare – visserligen gnistrande vit i solskenet, men ack så avlägsna sommarens stämmor verkar vara just nu. Men dagarna blir långsamt längre och – plötsligt är vi där igen bland buskarna och spelar.

Föreningen Nyckelharpan har ett nytt verksamhetsår framför sig med flera utmaningar. Vi har genom idogt arbete vänt den negativa trenden för medlemsantalet – vi räknade senast till 274 betalande medlemmar efter att ha varit nere och nosat under 200-strecket för ett par år sedan. Nu gäller det att öka intresset för vår verksamhet bland alla de entusiastiska ungdomar, som har valt att börja spela nyckelharpa – hur attraherar vi dem på bästa sätt? Och hur för vi på bästa

Tidningen – tryckt, i dator eller på läsplatta?

En livlig diskussion förs om hur ny teknik påverkar oss i vår vardag och hur dess möjligheter bäst kan tas tillvara. Den har nu också nått föreningen Nyckelharpan där förslag har förts fram om att publicera en digital utgåva av medlemstidningen.

En digital tidning har många fördelar. Bilder i sin fulla färgprakt, ljud – tänk dig att kunna lyssna på publicerade notuppteckningar samt video. Du kan lätt arkivera bekvämt sökbara årgångar utan att behöva behöva ett helt rum för en ändlös rad med mappar som du ändå inte hittar i.

sätt ut vår verksamhet rent praktiskt till nyckelharpsmusikanter utanför Stockholm och Mälardalen? Vi är alltid mottagliga för nya idéer.

Hasse Gille kommer inte att vara med oss på stämmorna. Han omgavs alltid av en stor skara spelmän och delade generöst med sig av sin musikalitet, spelglädje och unika spelsätt. Oftast valde han låtar som de flesta kunde spela, och denna hans känsla för vad som var passande för tillfället var mycket uppskattad. Tack, Hasse!

Ett stort tack också till Sture Möllerman, vår förre redaktör, som i och med det här numret har lämnat över tangentbordet till sin efterföljare. Tidningen Nyckelharpan har alltid varit vår främsta kommunikationsväg till medlemmar över hela Sverige och världen i övrigt, även om vi numera också har en hemsida, och Sture har sett till att den varit fylld med intressanta artiklar, bilder, tips, noter och annonser – påfallande många gånger skrivna av honom själv, men också av andra i hans stora nätverk i nyckelharpvärlden.

Jag vill också hälsa Per-Ulf Allmo hjärtligt välkommen som ny redaktör för Nyckelharpan. Han har sedan många år tillbaka bidragit till tidningen med intressanta artiklar och kräver knappast någon närmare presentation – det är han med den stora kameran på väldigt många stämmor... Hjärtligt välkommen, Per-Ulf!

Sist men inte minst vill jag tacka för mig själv. Jag har varit ordförande i föreningen i två år. Det har varit en spännande tid, med flera stora utmaningar. Den negativa utvecklingen av medlemstalet har vänts – mycket tack vare att hela styrelsen engagerat sig i att vända den trenden – men jag har valt att inte kandidera vare sig till omval eller till någon annan styrelsepost i föreningen.

Men spelar gör jag!

Peder Jeppsson

Idag är kostnaden för tryck och porto avsevärd, så det är någonting att ha i minnet.

Det finns även nackdelar. Alla spelmän har kanske inte Internet, men de som saknar kan få tidningen på papper till en brädel av nuvarande kostnad för föreningen. Övriga får den via mejl.

Vad tycker du? Ta med dina synpunkter och kom till årsstämman och var med om att diskutera vår framtid.

Vem är Sunniva Abelli?

Som musiker är jag nyfiken och sporras av att spela svåra saker tills jag behärskar det. Och jag tycker om att tillägna mig nya stilar som ger mig ytterligare en dimension. Om jag fick välja själv skulle jag nog definiera mig mer som musiker än som enbart folkmusiker, även om det är min grund. Som människa är jag en nomad med trygghetsbehov och många intressen vilket resulterar i att jag flyttar ofta och alltid har en väldig massa flyttkartonger fulla av böcker, hantverksprylar, skivor, instrument, danskläder...

Jag har många hembygder och älskar att upptäcka nya.

– Vad är en examenskonsert?

Det är ett examensarbete med tillhörande skriftlig reflektion och förberedelser, vilket leder till en konstnärlig kandidatexamen.

– Var har du hittat din mångsidiga källa som nyckelharpist?

Jag är uppvuxen i en familj full av kulturotövare – inom många olika områden och genrer. Det har alltid varit självklart att spela, dansa, måla, spela teater, testa udda grejer och så vidare. Jag är nog i grunden nyfiken. På Kulturskolan fick jag också möjlighet att pröva en massa olika musikgenrer i ensembler och teateruppsättningar.

Sunniva Abelli, stockholmsk nyckelharpist, sångerska och västerbottensk spelkvinna tillsammans med spelkamraten Caroline Eriksson på årets Kallbällsstämman.

Nedan:

Sunniva vid sin första elevkonsert på KMH julen 2009.

Och jag gick genrebredd- och musikproduktionsinriktning på gymnasiet. Nyckelharpan kan vara ett väldigt mångsidigt instrument har jag upptäckt med åren. Utbildningen på Kungl. Musikhögskolan – KMH – hjälpte mig att få ihop pusslet av mina olika inriktningar.

– Tre år på KMH, hur skulle du sammanfatta dessa år?

Det har varit både en konstnärlig och personlig utvecklingsperiod för mig. Jag har fått kliva in i en värld full av kunskap och undersökande som givit mig mycket inspiration, frihet och trygghet i min roll som musiker.

Grattis till din kandidatexamen!

– Vad har du på gång nu?

Tack! Nu närmast ska jag spela på Umeåfolkfestivalen i Umeå. Och äntligen ta mig tid att planera framtida projekt! Och så komma ut och spela med mina band, *Tradpunkt* och *Silhouette*.

Caroline Eriksson

Eric Sahlströmstipendiat 2002, Eric Sahlström Institutet 2006–2007 och 2007 Ungdomsmästare på nyckelharpa.
www.sunnivaabelli.com
tradpunkt.wordpress.com
www.ocarinaproject.eu/sunniva-abelli.html

Den femte februari höll Sunniva Abelli examenkonsert på Kungl. Musikhögskolan. Skolans stora sal hade fyllts av en nyfiken och förväntansfull publik. Vi blev bjudna på en stor bredd av egenkomponerad och traditionell musik. Även en progglåt av Nationalteatern hade letat sig in i programmet

Sunniva vävde ihop musiken med små glimtar ur sin uppväxt och musikaliska och personliga resa. Om en längtan bort från Bromma och Stockholm. Om tidiga minnen från somriga Mörkö – en plats som hon senare skulle upptäcka även hyser en fantastisk låtskatt. Om viljan att specialisera sig och trots bakgrunden i Stockholm hitta en musiktradition att göra till sin och rota sig i, vilket tog henne till Västerbotten. Om hur hon genom studierna på KMH fann en väg tillbaka till Stockholm och försonades med staden som hon hade sökt sig bort ifrån, men som trots allt ibland kunde ha sin charm.

Efter ett inledande solonummer fick vi höra och se uppträdanden i en rad konstellationer. Först spel ihop med nyckelharpspelaren och -läraren Anders Peev, sedan härliga Mörköpolskor ihop med slängpolskeexperten Caroline Eriksson. Ett par polskor efter Gössa Anders och Knafth-Jonke framfördes ihop med Gunnar Lingegård på luta, han beskrevs i programmet som »västerbottensk följsam utmanare med skarpt öra och nördiga ackord«. Ingen kan påstå att han gjorde annat än skäl för den beskrivningen – det fullkomligt sprudlade av nördiga ackord!

Därutöver hade Sunniva fått uppbackning från familjen – både hennes mamma och pappa medverkade i två, tre nummer med gitarr och sång respektive dragspel och sång. Systemn och systemns syster hjälpte till med den muntliga inramningen. Tre gästdansare medverkade också: Hanna Bylund, Matilda Norling och Klas af Edholm.

Nils Liberg

Emilia i full fart

Årets första vecka kunde man inte kalla vinter. Solen såg man aldrig i dimman, och en kall vind blåste regnet genom borgens portar.

Burg Fürsteneck ligger inte bara i Tysklands geografiska mitt – det är också centrum för kulturell och musikalisk vidareutbildning för yrke och fritid med deltagare långt utanför Tysklands gränser.

Den 2 januari startade *Fürstenecker Bordunale* för 5 dagar, ett gemensamt projekt av Burg Fürsteneck och "Bordun e.V.". Bordunföreningen grundades för att stödja och främja europeisk bordunmusik för lira och säckpipa. Nyckelharpan hör också till föreningens syfte, därför att intresset för den ökar i Tyskland, Europa och i hela världen.

Man kunde välja mellan en rad teman:

- Västeuropeisk dansmusik för ensemble
- Durspel på svenska
- Tilman Teuscher, ordförande i "Bordun e.V.", bjöd på en spellkurs för olika säckpipor.
- Roland Bach, musiklärare och instrumentbyggare, ledde kursen för lira.
- Marco Ambrosini har bidragit väsentligt till nyckelharpanns popularitet i Västeuropa. Han tog hand om nybörjarna.
- Skandinavisk musik för ensemble" var en löftesrik titel med Emilia Amper som ledare

Emilia är välkänd genom CADENCE-projektet och samma kurs förra året. Därför var det inte underligt att kursen fann ett stor

Deltagarna: Michael Stebbuber, Gabi Dreher, Amy Shapiro, Emilia Amper, Bernhard Witzke, Angela Ambrosini, Beate Segnitz, Karl-Heinz Lange, Georg Börner, Bernd Segnitz.

Astrid Kapp, Heiko Brockhausen, Jule Bauer, Andrea Brieche.

www.burg-fuersteneck.de; www.bordun.de; www.skaran.se

intresse och klassen var nästan överfylld. Vi hade kontrabas, flöjt och nyckelharpspelare från Tyskland, Österrike, Schweiz och USA.

Yngsta elev var Angela Ambrosini, dotter till Marco. I skolan hemma deltar hon i musikundervisningen på en 4-radig harpa.

Emilia vandrade med oss genom Sverige och presenterade olika typer av polska. De flesta av oss hade redan en viss förkärlek till den traditionella svenska musiken, gensvaret var som en röst JA! – vi kör!

Vi visste att polska finns i olika varianter i tempo, svänget och betoningen. Målet var att lyssna och känna typen, mottaga allt med hela kroppen och försöka ger tillbaka det i spelet. Det var ett segt arbete, men vi hade tillräckligt med tid och vi hade Emilia.

Vi började med en slängpolska och en polska från Hälsingland. Var och en för sig hade sin egenhet, men man kunde bra följa efter. Med bodapolska och Jössehärads-polska från Värmland hade vi mer arbete att placera de riktiga oregelbundna taktdelarna; det är någonting exotisk för oss.

Naturligtvis tar det tid; först måste man ha melodin i minnet, sortera fingrarna, dela upp stråket – innan man kan tänka på att realisera "svängkurvan".

Men som sagt – vi hade Emilia, en positivt laddad "Energiebündel", som dansade med oss i takt till musiken genom salen. Med rörelser och trall placerades sakta den äkta musikaliska pulsen in i våra

kroppar. Med sådan sväng och känsla i kroppen var det mycket lättare att spela och försöka realisera det som behövs när man ska spela upp till dans.

Ja, spela upp till dans var målet. Lördag kväll skulle vi presentera vårt resultat med chans till dans. Nu kom andra delen – ensemblespelet. Redan när vi lärde oss de olika polskorna sysslade vi med stämning, komp, bas och även percussion och bildade gemensamt ett omväxlingsrikt arrangemang.

Visst var det jobbigt, men som så kallad "positiv stress" är lätt att komma tillrätta med. Man kunde inte låta bli att fortsätta, träffas efter kurstimmarna för att jamma en stor del av nätterna.

Fredag kväll hade vi en blandning av generalprov och jam-session. Vår klass och alla övriga som hade lust spelade upp till dans i stora salen. Stämningen var fantastisk – det ville inte ta slut.

Lördag kväll kom. Med en viss nervositet i magen stod vi på scenen: ska vi minnas hela arrangemanget? Ingen fara – vi hade ju Emilia med oss. Visst, det var inte perfekt, men alla applåder var en fin lön för det hårda arbetet.

Det gjorde ett djupt intryck på Marco som berömde oss. Då svarade jag: "inte så konstigt med en sådan ledare som Emilia".

Vi bär med oss ett stor och djupt intryck av dagarna på borgen – tusen tack Emilia.

Bernd Segnitz

Eric Sahlströmstipendiet

Det är det en stor ära att bli utsedd till "Sahlströmstipendiat", hittills har 89 stycken blivit det. År 2012 fick Christer Andersson (saknas på bilden), Henning André, Tove Landström och Pontus Eriksson stipendium.

Varje år delar Eric Sahlströms Minnesfond ut några stipendier för spelmän i åldern 13–20 år till fiol- och nyckelharpkursen på Ekebyholms slott i Uppland. Den hålls i år 23–27 juni, se: www.ericsahlstrom.se/stipendium/

Spelmän i alla åldrar ser fram mot den inspirerande, lärorika och roliga kursveckan och många återkommer år efter år.

Deltagarna får undervisning enskilt och i grupp av erkänt skickliga spelmän. Spelglädjen står högt i tak och det hörs musik dygnet runt i slottets alla vrår.

Spela in två valfria låtar och ge en kort beskrivning av dig själv. Ange namn, ålder, adress, telefon och e-postadress och sänd in din ansökan senast den 30 april till:

Eric Sahlströms Minnesfond
ref. Cajsa Ekstav
Torkelsgatan 28 A
753 24 Uppsala.

Eller mejla: cajsa.ekstav@gmail.com

För vidare upplysningar, kontakta
Cajsa Ekstav, 018-12 16 20
Sonia Sahlström-Larsson, 018-14 14 80.

»Det här är hårdrock, fast för två- trehundra år sedan« – en ung spelmans resa

Spelmansstämman i Tobo pågår för fullt och huset är fullt av spel och dans. Eric Sahlström Institutets bibliotek verkar vara det enda rum där man kan finna litet stillhet. Jag och eleven **Jonathan Wanneby** söker tillflykt där och slår oss ner för ett litet samtal om hans osannolika resa till folkmusikvärlden.

Berätta litet om din bakgrund och tidiga musikintressen.

– Jag kommer från Oskarshamn och började mitt musikliv med att spela elgitarr i ett hårdrockband. Jag gick estetiska programmet på Oskarsgymnasiet, vilket var inriktat på jazz och blues. Det var en ganska stor bredd med mycket afroamerikanskt.

Hur kom det sig att du hittade till nyckelharpan?

– Jag kan nästan inte riktigt förstå det själv. Det började med att jag startade på Gotlands folkhögskola när jag var 19 år. Efter att ha fått besked om att jag inte kom in på de folkhögskolor som jag sökt till hade jag egentligen valt Komvux som backup-plan, men med bara en och en halv vecka kvar till kursstart upptäckte jag att Gotland fortfarande hade lediga platser och skickade mina betyg och några inspelningar. Jag tänkte att det här en vild gissning, för nu har jag ändå bestämt mig för att jag kanske ska gå Komvux.

– Men så kom jag in på kursen! Jag började som sagt mitt musikliv på min hemort Oskarshamn med att spela elgitarr i ett hårdrockband och musiklinjen på Gotland hade inriktningarna akustisk gitarr, sång och folkmusik. Alla gitarrister behöver kunna hantera både den elektriska och akustiska gitarren, så jag tänkte: jag går där och ger Gotland en chans. Trivs jag inte kan jag ju alltid komma tillbaka till Oskarshamn. Folkmusik, vad är det? – det orkar jag inte hålla på med, hade jag resonerat, så jag valde profilen akustisk gitarr och kom alltså att hamna »på« Hemse, som lokalbefolkningen säger, på Gotland.

Så det var lyckliga omständigheter som gjorde att du började med nyckelharpa?

– Ja, kanske tur, eller ödet eller vad man nu vill säga. Men det har varit en intressant resa. Att bara att byta skola och syssla med något annat än vad jag trodde att jag skulle syssla med – att det skulle kunna få in en på en helt ny väg, det är väldigt intressant.

Jonathan beskriver hur musiklinjen, även om den är uppdelad i dessa tre profiler vars elever vardera har viss avdelad tid, ändå merparten av tiden består av en stor musikklass. Det fanns således många kontakter mellan de olika profilerna. Första året gick han alltså gitarrprofilen på folkhögskolan. Där träffade

han nyckelharpläraren Markus Svensson och kurskamraten och nyckelharpspelaren Einar Zethelius.

– Det spelades mycket Åsa Jinder och Nordman i mitt hem, så jag har ju haft litet nyckelharpa i bakgrunden under uppväxten. Men på folkhögskolan i Hemse fick jag se det med egna ögon och jag blev helt betagen av Markus Svenssons spel. Jag fick tag på en nyckelharpa som jag kunde låna av en byggare i Oskarshamn, och fick chans att prova på att spela litet under vårterminen. Jag tyckte att det var jättehäftigt, men jättesvårt för det var första gången som jag använde en stråke i hela mitt liv. Men jag gav mig inte.

– Till nästa år, tänkte jag, då ska jag gå folkmusikprofilen och spela nyckelharpa. Och det gjorde jag.

Innan jag kom till Gotland hade jag vad man skulle kunna säga var fördomar mot folkmusik. Jag trodde verkligen att det var C-durlåtar, att det skulle vara hurtig, glatt och klämkäckt, och att det bara är gamla människor som sysslar med det. Men där upptäckte jag att det finns så mycket mer. Jag spelade ju som sagt hårdrock innan, och när jag hittade sådana här mollpolskor eller bordunpolskor som spelades på gamla instrument, då kändes som att det här – det här är hårdrock, fast för två- trehundra år sedan. Gotland har ju även vevliretradition så jag kom i kontakt med vevlirepolskorna och tyckte att de var jättehäftiga.

– Så jag började spela nyckelharpa och blev helt fast. Jag provade även att föra över många av de här låtarna till elgitarr och lägga riff till dem och bygga ut och arrangera.

Jag frågar Jonathan om hur hans hårdrock-kompisar från Oskarshamn reagerade på

hans nyvaknade intresse för folkmusik och nyckelharpan. De tog det först med ganska stor förvåning och undrade vad som hänt, men efter att han spelat låtar för dem kunde de ändå hålla med om att det fanns hårdrockdrag, även om det nog kanske inte var den musik som de skulle lyssna till. Men för Jonathan kändes det fortfarande som hårdrock. »Eller om man skulle kalla det för gammal blues«, som han säger. Det finns både vemod, ångest och emellanåt det glada. Han jämför det stora spektrum av känslor som musiken spänner över och lyfter fram att både blues och svensk folkmusik ofta framförts av solospelmän.

Hur var det att börja spela nyckelharpa?

– Jag hade jättesvårt till en början. Jag trodde att det skulle vara exakt samma sak att spela nyckelharpa som gitarr – litet som att byta plektrum mot stråke, men så var det inte alls. Snarare som att börja om från början.

Men Markus lade en väldigt god grund för min del. Jag kunde utvecklas i min egen takt utan onödig press. Det var varit mycket enskild övning som gav resultat, och senare ledde till att jag kunde börja studera på Eric Sahlströmsinstitutet i Tobo. Markus började tidigt med att få in stråkmönster, sväng och att spela till dans.

– Bara tre veckor efter att vi fem stycken började folkmusikprofilen ansökte vi till Linköpings Studentspelmannslags-VM. Vi arrade upp tre låtar – en från Dalsland som Hoven Droven spelat som vi fått som första låt på folkhögskolan, en polska från Bohuslän och en polonäs från Oskarshamn. Vi repade dem och tog även in en extra kontrabasist och en gitarrist till gruppen. Det roliga är – vi vann! Då hade jag provat på litet under vårterminen och det här var första veckan i Oktober under höstterminen då jag på allvar började på folkmusikprofilen.

Hur kändes det att vinna?

– Det kändes på något sätt som om man inte var värd det, men man spelade ihop med helt fantastiska människor som gjorde att det blev möjligt. Att vi som bara spelade musik ihop och hade kul kunna vinna var väldigt roligt. Det gav mig verkligen en sporre. Senare har vi som gick på folkhögskolan det året bildat ett band kallat Tvär. Nu närmaste tiden har vi tre gig: vi ska spela på Umefolkfestivalen, Finfestivalen i Norrköping, och ytterligare ett gig i Norrköping.

När kom tanken att du ville börja i Tobo?

– När jag insåg att jag ville bli bättre på att spela nyckelharpa. Bland lärarna där fanns det stora namn i nyckelharpvärlden och det kan vara bra att bara syssla med en sak. Nyckelharpan har förändrat mig både musikaliskt och öppnat en ny värld och en helt ny genre.

– Man kan inte riktigt jämföra Gotlands folkhögskolas utbildning med Tobo, eftersom den förra är snarare en breddning av folkhögskolan medan det här på Tobo är en jättesmal väg och man verkligen har nischat sig och valt att bara syssla med allt som rör nyckelharpa och svensk folkmusik. På Gotland var det allt möjligt – vi hade kör, instrumentalensemble, madrigalensemble och många olika projekt, som t.ex. tidig jazz, blues, renässans. Här är det väldigt häftigt att det är bara folk som spelar nyckelharpa och har valt att fördjupa sig i det. – Jag ser på alla som går i Tobo hur mycket mycket bättre folk blir, och man ser sin egen utveckling – och det är någonting man oftast inte gör, vilket jag kände på gymnasiet. Man kanske inte såg sin egen utveckling där trots att den ändå fanns med, men nu är den så mycket tydligare och det har jag att tacka alla lärare på ESI för. Alla ger sin bild och man får intryck från alla som kommer hit och lär ut; även gästspelmän, föreläsare, byggare, instrumentforskare och sångpedagoger.

– Av våra huvudlärare Sonja, Olov och Ditte får vi tre olika sätt att hålla en stråke, tre olika sätt att lära sig låtar. Det är mycket metaforer, bilder, hur det ska kännas i kroppen, vilka muskler man ska använda sig av, tankesätt, underdelningar, sväng – och alla har litet olika syn men ändå stämmer de väl överens. Det blir tre olika sätt att nå samma mål och så kan man välja det som tillför någonting till ens eget sätt att uttrycka sig musikaliskt. Och så klart alla kompisar som man tillbringar dagarna i ända med och spelar tillsammans med – man lär sig av dem också.

Är det någon speciell person som du har hämtat inspiration från?

– Det är Markus Svensson som jag har att tacka mycket för. Sedan att jag spelat mycket ihop med Einar. Det har varit väldigt roligt och vi har kommit väldigt väl överens, så jag skulle vilja ge en eloge till honom också. Jag har ju egentligen inte spelat nyckelharpa så länge. Om man räknar från att jag verkligen började på folkmusikprofilen på Gotland är det litet drygt ett och ett halv år (därinnan hade jag ju provat på instrumentet litet på några låtar under vårterminen). Det har också varit en unik möjlighet att börja här i Tobo.

Vad har du för planer för framtiden?

– Jag vill verkligen gå musikerlinjen på Kungl. Musikhögskolan i Stockholm. Tanken är att finna ett djup i mitt spel. Jag hoppas också att vårt band kan bli tillräckligt etablerat så att vi kan få litet gig på stora festivaler i Sverige och kanske några spelningar i Europa.

Nyckelharpan önskar ett stort lycka till och ser fram emot att kunna följa fortsättningen på en spännande musikalisk resa.

Nils Liberg

Lör 27 april kl 9-17

SPELKURS
NYCKELHARPA

TEKNIK OCH LÅTAR MED
Sigurd Sahlström
&
Torbjörn Näsboom

Upplysningar:
www.esitobo.org
0295-342 90
Anmälan före 8 april

ERIC SAHLSTRÖM INSTITUTET
NATIONELLT FOLKMUSIKCENTRUM I TOBO

TOBOTORS DAG
– Spel- och danskvällar –

Varmt välkomna till Eric Sahlström Institutets Tobotorsdagar våren 2013.

På scenen kl 19:

14/3 Österby spelmän och folkdanslag
11/4 Söderfors brukskapell och Bygdedansarna
25/4 Lövsstabygdens spelmän
2/5 Eric Sahlström Institutets elever
16/5 Gås-Andersbygdens spelmanslag

info@esitobo.org tel. 0295-342 90 www.esitobo.org

Eric Sahlström Institutet | Bruksgatan 3 | 748 50 TOBO
I samarbete med Kulturrens Bildningsverksamhet

ERIC SAHLSTRÖM INSTITUTET
NATIONELLT FOLKMUSIKCENTRUM I TOBO

En uppländsk storspelman Eric Sahlström 100 år

Jubileumsutställningen på Upplandsmuseet i Uppsala är uppskattad. Glädjande nog är den förlängd t.o.m söndag den 21 april.

Söndag 31 mars kl. 13-16 visas filmen med de videohälsningar som sändes till Eric Sahlström från hela världen i Upplandsmuseets hörsal.

Filmen *Spelmansglädje*, producerad av Mona Sjöström 1976, visas i anslutning till utställningen tisdag-söndag kl. 12-17.

Frågor? Kontakta Tuula Autio, 018-16 91 40, 070-409 95 62; www.upplandsmuseet.se

Svenska
Folkdansringen

Zornmärkes
uppspelningarna
2013

Årets uppspelningar
blir under vecka 24
på Eric Sahlström Institutet
i Tobo

ERIC SAHLSTRÖM INSTITUTET
NATIONELLT FOLKMUSIKCENTRUM I TOBO
www.esitobo.org tel. 0295 342 90

Kalendarium

tors 21 mars, 19:00
Nyckelharpsträff i Kvarnstugan, Brottbby, Vallentuna.

lör-sön 6-7 juli
Lövsta bruk
Bordunstämma och SM i nyckelharpa.
Gästspelman.

5-11 augusti
Scuola di Musica popolare di Forlimpopoli, Italien
Playing Nyckelharpa: an orchestral experience between European folk music and contemporary compositions.
Från Sverige deltar: Sunniva Abelli m.fl.
www.musicapopolare.net

Träffas, spela, lyssna, uppträda eller dansa – varför åker man på en spelmanstämman?

- Serveringen på Hallundastämman.
- Stämningbild från d:o.
- Drag på d:o, foto Kerstin Nordfors.
- Dansanta unga flickor på d:o.
- »Unga spelmän från Järfälla«, ungdomar från Kulturskolan i Järfälla på Kallbällsstämman.
- Oxdansare på d:o.
- Lars Lindkvist ledde allspelet på den 30:de Kallbällsstämman
- Red. Peder och dansare på d:o

Jubilerande Midvinterstämman i Kallhälls Folkets hus i Järfälla kommun – i år var det den 30:e gången som den arrangerades – lockade som alltid många musikanter och åhörare, mycket tack vare det rikliga programutbudet med scenprogram i aulan och både Dans till spel och Spel till dans på våning 2 respektive 3. Välorganiserat var det precis som i följ. Den största förändringen var nog att man hade börjat ta betalt även av spelmännen. Förra året gick vi in gratis, men i år kostade det 20:-. Jag tror dock inte att någon avskräcktes av denna symboliskt låga summa – allting kostar ju numera.

Själv kom jag dit för 18:e gången lagom till allspelet – jag brukar delta i detta för att under Lars Lindkvists säkra ledning åtminstone en gång om året få spela Torbjörn Henriks *Midvintermarschen* och Kerstin Bunes *Barkarby brudmarsch*, båda välkända järfällalåtar. I år var den lokala allsplsrepertoaren dessutom utökad med *Skäftingschottis* av Rolf Esberg, vilket passade mig fint eftersom jag lärde mig den för något år sedan i Löv och Knaver.

Överallt i det stora Folkets hus spelades, dansades och lyssnades och Midvinterstämman hör absolut till de allra största inomhusstämmorna i Sverige, den tävlar nog

om förstaplatsen med Oktoberstämman i Uppsala, som också drar mycket folk. Man kunde också få sig en tallrik soppa och några mackor när hungern slog till – eller kaffe med tillbehör, för den som så önskade. Kön var lång!

Efter allspelet begav jag mig på jakt efter likasinnade nyckelharpspelare och sådana fann jag bland annat på våning tre. Denna våning är reserverad för tonsvaga instrument – även om just det epitetet inte alltid passar så bra... I hörnrummet hittade jag bland andra »långväga« spelmannen Sven-Olof Sundell, som startade och spelade låtar på löpande band och gjorde väldigt mycket rätt för sin guldmedalj från Uplands spelmansförbund.

Riksspelmanen Per Gustaf Jernberg dök också upp fram på kvällen och såg tillsammans med Stefan Wallin till att Jernberg- och Wallintraditionerna hölls vid liv bland oss spelmän. Då fick jag spela Hammarvalsen av farfar Gustaf Jernberg – jag lärde mig den av Per Gustaf förra sommaren.

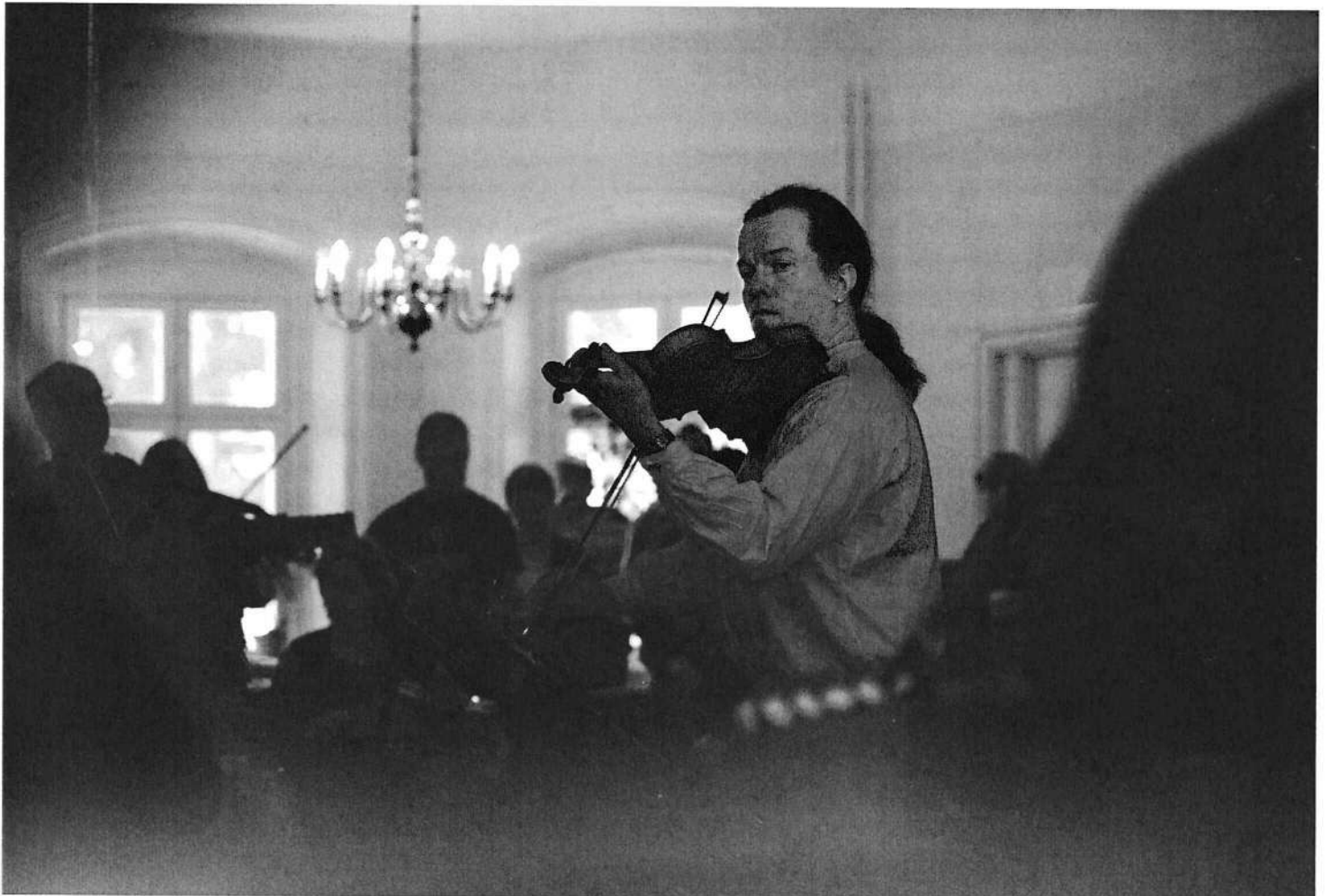
Efter många timmars spel började vänsterarmen domna, jag tackade för mig och begav mig hem i det snöiga mörkret. Men i huvudet spelade det hela natten!

Peder Jeppsson

- Hörkens byggedansare för 28:e gången på Kallbällstämman.
- Västlandsspelmanslag spelade upp till dans på Vinterstämman på ESI.
- Eva Tjörnebo, årets Olrogstipendiat, med Viskompaniet på Hallundastämman.
- Stefan Wallin ledde allspelet på Vinterstämman.

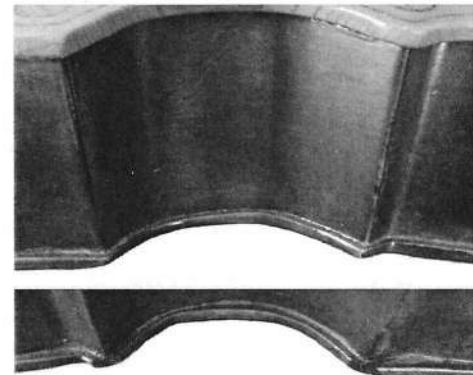

Harpskötsel tips

Skicka gärna in Din fråga eller Ditt tips till harpa@bonilsson.se
Efter samråd med Esbjörn Hogmark svarar jag Dig direkt samt tar upp ärendet i nästa nummer.

Bo Nilsson

Måste man ha skarpa C-bågehörn?

De ritningar som användes på byggkurser under sjuttio-nittioalet visar skarpa hörn vid C-bågen. Det var främst en utseendefråga, man tyckte att det skulle se ut så. Tänker man efter så är det ganska opraktiskt, de skarpa hörnen känns inte bra när man har harpan i knät.

Om man idag ska ha dem kvar eller inte, är väl valfritt, men vill man få bort dem, så är det enkelt. Med rasp, morakniv eller sandpapper så försvinner hörnen på tio sekunder, därefter på med betsk och några lager lack. Klart.

Resultat? En skönare harpa mot kroppen.

• Herrarna Esbjörn Hogmark, Kjell Helge Johansen och Sigurd Sablström begrunder en inlämnad harpa för bedömning vid Nyckelharpstämman Österbybruk.

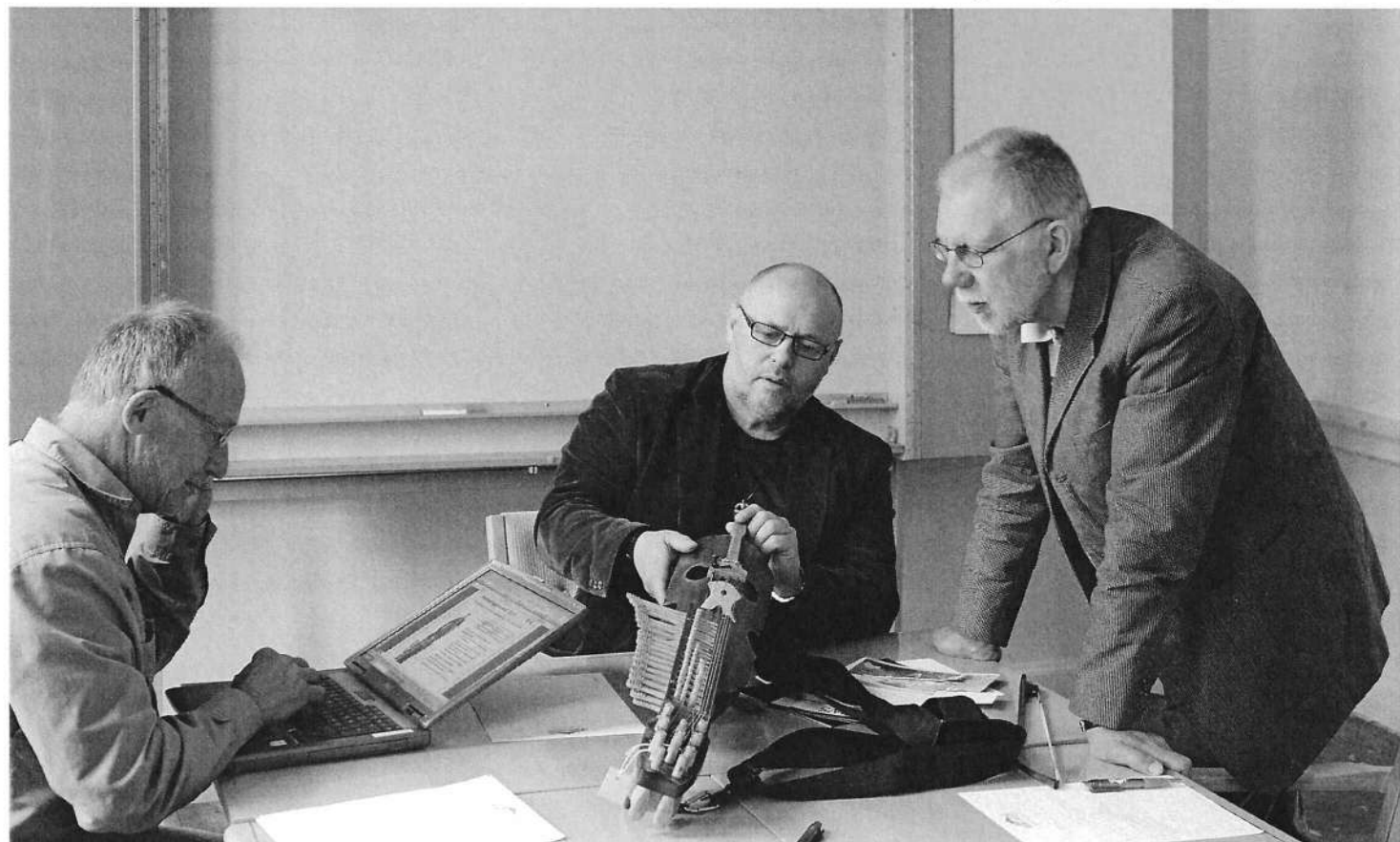
Strängsats

Du kan köpa en strängsats från föreningen genom att sätta in 1200:- på föreningens plusgiro 491 82 94-2 och notera »strängsats«.

Du får då dig tillsänt per post:

Spelsträngar Prim
A 1, C 2, G 3 spunnen, medium, grön
C 4, soft, blå

Resonanssträngar
6 st ospunna 014
2 st spunna av vardera 020, 022, 024

Hitta svänget! En musikalisk gps-navigering!

Inbjudan till kursdag med
Magnus Holmström och David Eriksson
den 27 april i Sigtuna

Tillsammans med Er kommer vi att jobba med både nya och gamla låtar. Hur får man det att svänga? Varför låter det som det gör? Varför låter det INTE som det var tänkt? Stråkteknik, tonbildning, övningsteknik, samt spel i grupp och solo. Beroende på gruppens storlek och sammansättning kommer vi mer eller mindre gå in på alla delarna. Även öppet för gruppens gemensamma önskemål. Som ni ser så är kursen inte inriktad på att lära sig en massa nya låtar, utan att få mer "verktyg" för att förfinat sitt spel.

Kursen riktar sig till nyckelharpspelare som har spelat ett tag, är bekanta med instrumentet och tar sig hyfsat runt på låtar som t.ex.

Byss-Calles "32:an", "Båtsman Däck" och uppåt. Alltså, till er som vill förfinat och utveckla ert spel. Vi kommer på plats att dela in er i två grupper. Ni får träffa båda lärarna under dagen.

Schema

09:00 Samling, kaffe och indelning.

09:30 Kursstart

12:00 Lunch

13:00 Kurs, med avbrott för fika

c 16:00 Slut

Medtag inspelningsapparat.

Kurskostnad inklusive allt: 600 kr betalas på plats, även kortbetalning.

Meddela allergier eller speciell kost i tid.

Anmälan till umemagnus@gmail.com

Skriv "Endagskurs" i ämnesraden.

Sista anmälningsdag 12 april.

Max antal deltagare 14 st – först till kvarn...

Magnus Holmström Riksspelman och trefaldig världsmästare på nyckelharpa.

David Eriksson Nyckelharpspelare, medlem bl.a. i kritikerrosade gruppen "Lyy".

Vi har båda utbildning vid Eric Sahlström Institutet och Kungl. Musikhögskolan.

Vi har stor erfarenhet av undervisning för enskilda och i gruppsammanhang, i Sverige såväl som utomlands.

Varmt välkommen. *Magnus och David.*

Ett fotografi, en nyckelharpa och två bröder berättade – men ingen frivilligt

Historien började med att en god vän fann ett s.k. visitkortsfotografi av en spelman med nyckelharpa i sina gömmor. Han hade inte en aning om vem det förställs, så hur komma någon vart?

Nyckelharpan ifråga är ovanligt dekorerad med en möbelspik på varje tangenthuvud. Men var bland mina många hundra inventerade nyckelharpor hade jag sett detta förut?

Veckor gick, så träffade jag Eva Olandersson vid Musik- och teatermuseet i Stockholm och hon visste med sig att de har en liknande harpa i samlingarna. Efter att ha jämfört fotots harpa med museets kunde jag snart konstatera att de är så pass lika varandra att de borde ha samma ursprung.

Museets harpa skänktes 1931 av doktorinnan Nathalia Arnström, Kalmar. Hennes nyligen bortgångne make hade förvärvat den 40 år tidigare.

Efter sökande i en rad arkiv fann jag så småningom att Nathalia hade gift sig 1895 med Herr Läroverksadjunkten Eric Gabriel Arnström, född 1849 i Allerbäcke, Vendel s:n. Han var äldste son till socknens komminister, en bondson Anders Arnström från Arbrå i Hälsingland gift 1848 med Hildegard Maria

Hagelind Hazelius. Hennes morfars brorson var för övrigt Artur Hazelius som grundade Nordiska museet och Skansen i Stockholm.

Eric Gabriel klättrade vidare på samhällsstegen, tog 1875 fil.kand.examen och blev 1877 fil.dr. Efter lärartjänster i Uppsala, Visby, Sundsvall, Västerås, Härnösand, Viksta och Norrköping blev han 1887 adjunkt i historia och geografi, tyska och latinska språken vid

Kalmar Högre allmänna läroverk. Först 46 år gammal gifte han sig, 1895 med en tjugo år yngre auktionsvaktmästar-dotter Anna Nathalia Jonsson. Deras första barn avled 1900 ett år gammal när de befann sig i Hannover, Tyskland, deras andra Anna Karolina Elisabeth föddes 1903.

Här hackade det i eftersökningarna, men så fångade mina ögon av en artikel »Några förändringar i floran i Vickleby socken...«, av Erik Sjögren där han i inledningen nämner att hans morfar hette Eric Gabriel Arnström. Detta ledde fram till att Sjögren, bosatt i Uppsala 80 år gammal, kunde bekräfta att Eric Gabriel hade spelat nyckelharpa.

Så långt om museets nyckelharpa. Men fotografiets? Det togs i en ateljé på Hornsgatan 3 i Stockholm som drevs mellan 1892 och 1914 av hovfotograf Noach Mauritz Edlund. En fortsatt jakt uppdagade att endast några kvarter därifrån avled 1936 ovan avhandlade Arnströms tre år yngre bror Anders Daniel Arnström. Återstår att få bekräftat om det är han på fotografiet eller inte, men likheten de båda instrumenten emellan och att rör sig om två bröder talar starkt för detta.

- En kittlande fråga blir om det går att få fram vem som byggde dessa nyckelharpor i Vendel på 1880-talet. Från den tiden nämns en byggare: Jan Ersson – men vem var han?

Per-Ulf

Stort behov av gammelharpor

Behovet av att bygga gammelharpor – silverbas och kontrabas – har blivit väsentligt större nu när Hasse Gille inte finns bland oss längre.

Bo Allan Nilsson från Härnösand har vid upprepade tillfällen stött på om att vi borde starta en intressegrupp som träffas på ESI för att tillsammans ta fram ett antal instrument.

Tanken är att vi inte ska ha någon lärare utan i stället hjälpa varandra. Därigenom behöver ESI inte ta ut någon lärarkostnad. Däremot kan vi behöva betala något för nyttjande av lokal. Rum kan hyras på ESI. Maten får man ordna själv. Det finns flera matställen på nära håll att välja bland och det finns ett kök i anslutning till rummen.

Träffar planeras 2-3 mars, 13-14 april 4-5 maj, men man behöver delta vid alla.

Virke, d.v.s. stockar, för en gammelharpor kommer att finnas till humana priser.

Frågor gällande t.ex. kostnad för boende m.m. på ESI hänvisas till 0295-342 90.

Frågor om upplägg för träffen kan ställas till Bo Allan Nilsson, boallan46@hotmail.se, eller till mig.

Jag sammanställer efterhand en e-postgrupp för anmälan och upplysningar.

Väl mött på ESI

Esbjörn

070-211 04 30

esbjorn@hogmark.com

Slängpolska efter Byss-Calle

Variant av andra och sjätte takten:

Den här låten, som lär vara efter Byss-Calle, fick jag lära mig på en kurs med Anna-Kristina Widell på Skeppis i Stockholm för runt tio år sedan.

»Vad kul att bli påmind om en 'gammal' favoritlåt«, utbrast Anna-Kristina spontant i sitt svar på min mejlfråga om låtens bakgrund. Jag håller med – en härlig låt som inbjuder till frikostigt bruk av C-strängen som bordun, lös C-sträng eller ibland G på C-strängen.

Anna-Kristina lärde den av Johan Hedin som i sin tur hade den efter Styrbjörn Bergelt och Anders Eklund.

Den finns inte med i Byss-Callehäftet, så jag tänkte att jag härmed skulle försöka bidra till att ge den ökad spridning.

Nils Liberg

Polska från Möklinta

Ö - ver allt, ö - ver allt på jor - den, dig jag älska och trod - de väl,
 trod - de vän - nen på fas - ta or - den, an - nat var det, nu vet jag det. Ba -
 ra le - ka och se'n att ne - ka, om si - der väl - ja sig ut en ann. Ba -
 ra le - ka och se'n att ne - ka, om si - der väl - ja sig ut en ann

Om kärlek, svek och hjärtesorg... Melodin har spelats som slängpolska, Josefina Paulson lärde ut den på Ekebyholmskursen för två år sedan. Texten hittade jag på Göran Westlings eminenta webbsida med noter till över 500

folkvisor; www.acc.umu.se/~akadkor/theory/My_folkmusic.html.

Westlings uppteckning skiljer sig en aning rytmiskt från denna, och taktstrecken är förskjutna med en fjärdedel. Det sista är en

intressant aspekt av vissa slängpolskor, nämligen att taktslagets jämnhet kan ge upphov till en tvetydighet vad gäller hur melodin uppfattas. Som funnes det flera överlagrade melodier i en och samma låt.

Nils Liberg

Föreningen Nyckelharpan

Verksamhetsberättelse 2012

Föreningens verksamhet har i stort följt den vid årsmötet antagna verksamhetsplanen med medlemsvärvningskampanj, kurser i nyckelharpspel, utgivning av tidningen Nyckelharpan samt upprätthållande och utveckling av vår hemsida.

Styrelsen har bestått av: Peder Jeppsson, ordförande; Kerstin Kåverud, sekreterare; Paul Westman, kassör; Nils Liberg; Sture Möllerman, redaktör; Kerstin Svanström, ledamot. Bo Nilsson valdes till ledamot vid ett extra föreningsmöte. Revisor har varit Christer Kvarne och revisorsuppleant Birgitta Arnell.

Valberedningen bestod av Marianne Möllerman, sammankallande, och Bo Karlsson. Styrelsen har haft sammanlagt 6 protokollförda möten.

Föreningen har vuxit från 251 till 274 medlemmar. Medlemsvärvningskampanjen, som påbörjades under 2011, har fortsatt huvudsakligen genom att aktivt informera om medlemskapets fördelar samt genom att dela ut informationsblad på spelmansstämmor och andra spelträffar.

Två kurser har arrangerats. Vårkursen var en subventionerad veckoslutskurs på Eric Sahlström Institutet i Tobo under ledning av riksspelmannen Magnus Holmström med inriktning på att förbättra speltekniken. Kursen samlade 19 nöjda deltagare.

Höstkursen var en endagskurs, som hölls i Sollentuna. Huvudsyftet var att spela låtar i tradition efter Ceylon Wallin. Denna övertäcknade träff leddes föredömligt av riksspelmannen på Ceylon Wallintradition Anna-Kristina Widell och bevisades av maximala 25 kursdeltagare.

Tidningen Nyckelharpan har utkommit med 4 nummer med totalt 60 sidor under ledning av redaktör Sture Möllerman. Tidningen har haft förstasidesbild med Eric Sahlström som tema för att ansluta till 100-årsjubileet av dennes födelse.

Föreningens hemsida har utvecklats ytterligare under ledning av webbmaster Nils Liberg.

Kallelse till årsmöte 2013

onsdag 20 mars kl.19, Sickla allé 37

Dagordning enligt stadgarna:

1. Mötets öppnande.
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
3. Fastställande av röstlängd.
4. Fastställande av fortsatt dagordning.
5. Fråga om mötet utlysts enligt stadgarna.
6. Val av justeringsmän att jämte ordföranden justera protokollet.
7. Styrelsens verksamhetsberättelse med resultat- och balansräkning för det gångna verksamhetsåret samt budget för det nya.
8. Revisionsberättelse samt fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för den tid revisionen avser.
9. Fastställande av kommande års medlemsavgift.
10. Val av styrelse, funktionärer och valberedning.
11. Motioner och propositioner.
12. Övriga frågor.
13. Mötets avslut.

Styrelsen

Senaste nya medlemmar

Hittills i år har vi glädjen att hälsa följande nya medlemmar välkomna
Kjell-Erik Lundwall, Söderhamn
Per-Johan Emtell, Sandviken
Kristina Elgenstierna, Gyttorp
Magnus Ternstedt, Rönningea.

Förslag till verksamhetsplan för 2013

Föreningen skall

- Arbeta med att synliggöra nyckelharpan som instrument, dess traditioner och repertoar, samt inspirera till instrumentanvändning i nya sammanhang och musikstilar.
- Arbeta för att få fler medlemmar och särskilt försöka nå ut till yngre nyckelharpmusiker för att på så vis trygga ett fortsatt intresse för föreningens verksamhet.
- Arbeta för att etablera regionala representanter utanför Stockholmsområdet vilka kan sprida intresset för föreningen, ordna spelträffar samt bidra med artiklar till föreningens tidning och hemsida.

Föreningen kommer att

- Sponsra kursverksamhet genom bidrag till lokalhyra och/eller reskostnad för spelledare.
- Anordna kurser med erfarna instruktörer för föreningens medlemmar i spelteknik och traditionsspel i form av veckoslutskurs/er och endagskurs/er på lämpliga orter.
- Publicera tidningen Nyckelharpan fyra gånger per år med artiklar om nyckelharpan från såväl Sverige som övriga världen, råd om skötsel och vård av instrument samt byggfrågor.
- Verka för digital publicering av tidningen Nyckelharpan.
- Sälja strängar till ett förmånligt medlemspris.

Upplands Väsby 2013-02-13

Styrelsen

Hitta till möteslokalen, Sickla allé 37

Med buss eller tåg från Slussen 5-7 minuter.

Buss 401 och 403, stig av vid Sickla allé Vik ner en gångväg till höger, ta till vänster i portiken och sedan snett över gården.

Bussarna 404-422, stig av vid Sickla bro.

Gå bakåt på samma sida och följ Sickla industriväg rakt ner, håll vänster genom rondellen, ta gångvägen ner och till vänster genom portiken och snett över gården.

Saltsjöbanan, stig av vid Sickla station.

Gå bakåt och uppför en trappa, sedan Sickla industriväg rakt ner som föregående.

Bil Södra länken. Genom tunneln, ta sedan av direkt till höger mot Sickla-Älta, håll höger

i första rondellen och efter tjugio meter till höger i andra rondellen rakt fram på Sickla allé. Till vänster längre fram finns besöksparkering för 5:-/tim. Alternativt fortsatt rakt fram efter den andra rondellen och parkera med p-skiva till vänster på Sickla Stormarknad.

Bil från Slussen. Ta 150 m efter Danviksbron högerfilen mot Älta, åk igenom första rondellen, ta till höger direkt efter backkrönet och fortsatt Sickla industriväg genom rondellen och Sickla allé som ovan.

Alternativt ta vänster i andra rondellen till Sickla Stormarknad.

Räkenskapsår 2012-01-01 – 2012-12-31

Resultaträkning

Intäkter		Kostnader	
Medlemsavgifter	34 560	Tryck av tidningen	8 690
Strängar	5 500	Tryck av inföklad	689
Ärskortsbetalning för 2013	3 680	Tryck av inbetalningskort	883
Räntor	1 307	Porto tidningen	7 052
Kursintäkter	29 050	Porto övrig post	600
		Inköp strängar+ kuvert+ porto	5 400
		Lokalhyra styrelsemöten	400
		Fika vid styrelsemöten	299
		Kurskostnader	37 470
		Bankkostnader	470
		Kontorsmaterial	591
		Återbetalning av skuld från 2011	250
		Årets överskott	11 303
Summa	74 096		74 096

Balansräkning

Kassa och bank	Ing. balans	period	utg. balans
Plusgiro	44 970	(-40000 överfört till -sparkonto i juni)	8 867
Sparkonto	56 394	Inkluderar årsränta 1307 kr	97 701
Övriga inventarier	0	Strängar 5500, frimärken 600	6 100
Summa	101 365	Årets överskott 11 303 kr	112 668

Revisionsberättelse

Undertecknad, av Föreningen Nyckelharpan utsedd att revidera 2012 års bokföring och bokslut, lämnar härmed följande redogörelse:

Jag har genomgått samtliga verifikationer och kontrollerat hur inkomster och utgifter har bokförts samt kontrollerat vinst- och förlusträkningen och balansräkningen och ej funnit något att erinra däremot. Därför tillstyrker jag, att den lämnade redogörelsen fastställs samt att styrelsen vad avser den ekonomiska redovisningen för år 2012 beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm den 28 januari 2013

Christer Kvarne

Harpolirarna

är ett spelmanslag i Skåne, med centrum i Eslöv, som har funnits sedan 1970-talet.

Vi bygger våra egna instrument som kromatisk nyckelharpa, moraharpa, kvintharpa, träskofiol m.m.

I gruppen spelar vi på dessa instrument samt fiol, olika sorters flöjter, och gitar. Utöver detta sjunger vi också skånska visor. Den formella föreningen tillkom i februari 1984.

Åren 1980-2000 arrangerade vi en musik- och hantverksdag vid friluftsmuseét Gamlegård i Billinge. Det lockade många spelmän, hantverkare och mycket publik.

Föreningen är känd ute i världen. Vi har medlemmar från Japan och Burkina Faso.

Utlandsresor har vi också gjort, som till Danmark, Norge, Färöarna, Tyskland, Holland, Polen, Österrike, Kalifornien. Minnena är många och roliga.

År 1988 fick Harpolirarna ett stipendium från Landstinget för att göra en bandinspelning. Bandet fick heta *Harpolirarna spelar upp*.

I dag har vi ca 20 medlemmar och tränar gör vi 2 timmar varje måndag.

Vid pennan

Jan-Erik Wideberg

Werner Glatz, Arne Svensson, Margaretha Svensson, Christer Narling, Lena Glatz, Jan-Erik Wideberg, Arne Johansson och Maj-Britt Mårtensson framför Skarhults slott valborgsmässoafton 2012.

Spinrocksvalsen efter Albert Jansson

tecknad efter Nisse Nordström av Benny Johansson i februari 2013

I början av februari hälsade jag på Nisse Nordström för att musicera en stund. Han var som vanligt på bra humör, glad och nästan upprymd för han hade just återfunnit en låt som han hörde som barn hemma i Mosstorp. Han var då ca tio år och det var Albert Jansson som spelade valsens på fiol. »Låten dök upp i huvudet efter drygt 80 år«, säger Nisse. »Den har väl funnits där och gnolat under

åren men nu stod den plötsligt klar.« Jag hade inspelaren med och kunde fånga låten – ett par gånger brukar bli bäst har jag lärt mig.

Väl hemma så kunde jag notera i lugn och ro. Märkligt nog består låten av tre repriser, vilket är ovanligt i den äldre musiken. Melodin känns som det hade kunnat vara en text till – kanske har den använts av en refrängsångare.

Den passar bra för fiol och efter någon dag så spelade jag denna version på telefon och Nisse var nöjd. Efter det följde litet putsning för att hitta typiska Nisse Nordströmdetaljer som mer passar för nyckelharpan. Så här blev valsens i notform. Variationerna visas som extra takter och spelas ibland – ska tilläggas.

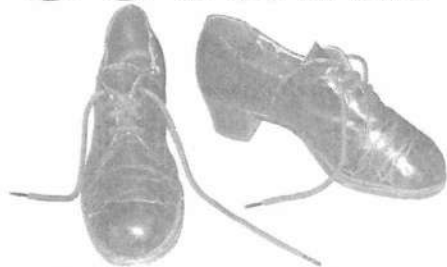
Benny Johansson

PS. Om någon känner igen melodin så kontakta gärna redaktionen.

ÖSTERBYBRUK 15-16 JUNI

NYCKELHARPSTÄMMAN UPPLANDSSCHOTTISEN RIKSSPELMANSSTÄMMA

upplandsschottisen.se
nyckelharpstamman.se
esitobo.org
folkdansringen.se

Nyckelharpstämman i Österbybruk 2013 kan bli den sista?

Åren 1975 till och med 2007 drevs stämman i regi av Österby folkdanslag. På den tiden var man ett 10-tal personer i en planeringskommitté och dryga 100 funktionärer under själva stämman. En planeringsgrupp bestående endast av 4 personer tog över 2008 och har sedan dess drivit stämman med färre än 10 frivilliga funktionärer. Stämmans huvudman har sedan 2008 varit Österbybruks kulturförening.

Att rekrytera ungdomar som tar över när den äldre generationen inte orkar har visat sig vara mycket svårt för att inte säga omöjligt. Så ser situationen ut för många av våra föreningar och andra ideella verksamheter ut runt om i landet. Planeringsgruppen har under en längre tid diskuterat hur vi skulle kunna få stämman att leva vidare med någon

annan organisation som drivande. Kanske kan Eric Sahlström Institutet gå in på något sätt. Ungefär som man gjorde 2008, då lades lördagens program på ESI i Tobo och söndagens i Österbybruk.

Stämman har alltsedan 1975 varit ett måste för världens alla nyckelharpspelare och även för nyckelharpsbyggarna som sedan 1995 kunnat bevista ett byggseminarium, »Mästarbygg«, torsdag och fredag före stämman. Den nyckelharpsutställning och därtill hörande bedömning av nyckelharpor är unik i världen. Den har betytt oerhört mycket för att förbättra kvaliteten på nytillverkade instrument. Även om stämman kommer att upphöra så kommer i alla fall jag personligen att verka för att bedömning och utställning lever vidare.

Stämman hålls således i år för 39:e gången vid Herrgården i Österbybruk och det är 3:e gången den har fått status som Riksspelmansstämma. Detta betyder att Zornmärkesutdelning och uppspelning av nyblivna riksspelmän kommer att ske under lördagen.

Gå gärna in på stämmans hemsida och titta vad som har förevarit under senare år: www.nyckelharpstamman.se

En vädjan:

Du som är intresserad av att hjälpa till med planering och/eller som funktionär, hör gärna av dig direkt till mig: 070-211 04 30 eller: esbjorn@hogmark.com

Esbjörn Hogmark

Stämman avslutas med spelmännens uttåg efter en konsert i brukskyrkan.

Köpa eller sälja nyckelharpa?

Åk till Nyckelharpstämman i Österbybruk den 15-16 juni

Vill du köpa en ny nyckelharpa?

Det finns många olika sätt att skaffa sig en nyckelharpa.

Fortfarande vill några helst tillverka sin harpa själv. För att göra detta kan man gå en kvällskurs anordnad av något studieförbund i närheten av där man bor. Tyvärr är utbudet på sådana kurser numera ytterst begränsat. Man kan då i stället gå en 2-årig distanskurs på Eric Sahlström Institutet. Men 2 år är en ganska lång tid. Återstår då bara att fråga runt bland bekanta eller i värsta fall gå ut på "Blocket" eller "Tradera". Men se upp för lyckosökare som skrupelfritt säljer odugliga instrument för skyhöga belopp. Se alltid till att få öppet köp. Gå till någon som kan spela på instrumentet för att få en uppfattning om kvaliteten innan du slår till för gott.

Sedan några år tillbaka finns det ett betydligt säkrare sätt att skaffa sig en mycket bra nyckelharpa: Åk till Nyckelharpstämman i Österbybruk lördag och söndag 15-16 juni i år och träffa flera av Sveriges absolut bästa nyckelharpbyggare. På söndagen visas alla nyckelharpor som dagen innan bedömts av en jury. Flera av dessa instrument är till salu och du får tillfälle att träffa och diskutera direkt med tillverkaren.

Vill du sälja en ny nyckelharpa?

Tag då med instrumentet och lämna in det på Nyckelharpstämman under lördagen så kommer instrumentet att bedömas av en kompetent jury för att sedan under söndagen ställas ut. Säg till när du lämnar in instrumentet att du vill sälja det så kommer det att anges på vidhängande bedömningsprotokoll.

Se gärna på www.nyckelharpstamman.se för bilder från föregående års utställningar.

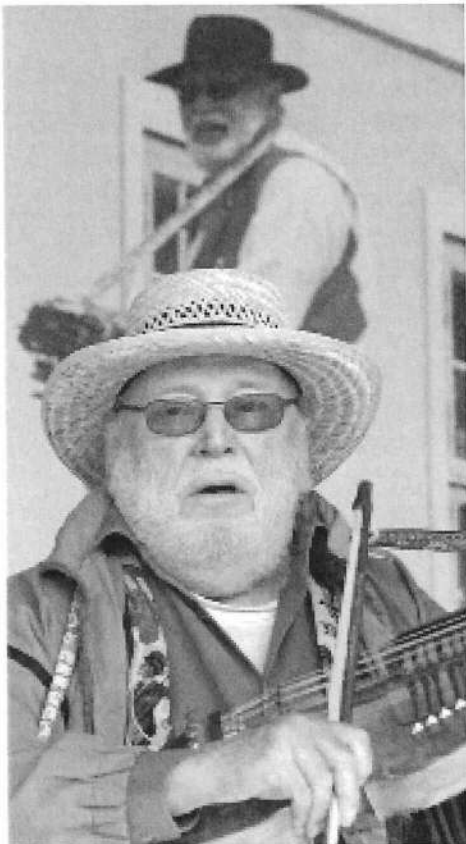
Esbjörn Hogmark

ansvarig för bedömning och utställning vid Nyckelharpstämman i Österbybruk.

Foto Esbjörn Hogmark:

- Bertil Hallgren, byggare av årets bästa harpa intervjuas av UNT2.
- Jeff Swann och Jacob Höglund studerar några av årets utställda harpor.
- Sören Jansson och Sigurd Sahlström diskuterar någonting intressant.

Byggkurs 1979, foto Gunnar Lindkvist.

Varmt tack
till alla som har hedrat minnet av
Hasse Gille
på många olika sätt, bland annat
genom att stödja Gillestämman
– alltid den 6 juni.

*Lena och sönerna Ulf, Torgny, Michael och Lars
med familjer samt Dannemora
hembygdsförening.*

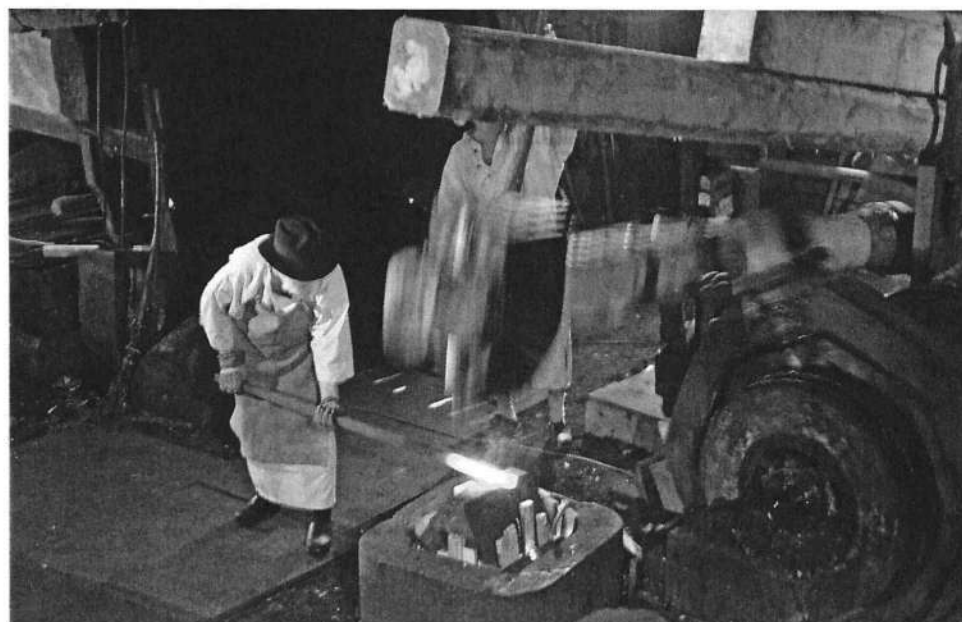

Hasse Gille

vallonättling i 12:e led

- 12 Lennart Hans Allan Gille
född 28 juli 1931, död 31 december 2012
sjöman, smed, musiker, riksspelman
- 11 Konrad Allan Gille (1909-1980)
mästersmed, smedförman, reparatör
- 10 Axel Gille (1880-1920)
stålsmed i Österby
- 9 Johan Petter Gille (1848-1909)
mästerräckare, hammarsmed i Österby
- 8 Johan Wilhelm Gille (1820-1989)
mästerräckare, Forsmarks bruk
- 7 Jan Peter Gille (1791-1858) ⇔ Ceylon
spiksmed, stålsmed i Österby
- 6 Jan Abram (1765-1829)
spiksmed i Österby
- 5 Claës Gille (1735-1805)
spiksmed i Österby
- 4 Johan Gille (1696/1698-1782) ⇔ Ceylon
mästerräckare, hammarsmed
- 3 Johan Gille (1660- <1722)
mästerräckare, född Lövsta, död Österby
- 2 Matthias/Mathieu Gille (1636-1712)
klensmedsdräng, räckardräng, mästerräckare, född i Lövsta, död i Österby
- 1 Johan/Jean Gille (1605-1653) född i Moirmont, Durbuy, Vallonien
hovslagare vid Lövsta bruk från 1629

Några minnen med Hasse Gille

Hasse Gillens namn hörde jag första gången 1972 då jag fick se en av hans tidiga nyckelharpor. De vittnade om en säker hand och en konstnärlig blick. Som pojke lärde sig Hasse bearbeta trä i modellverkstaden vid Österbyverken. Senare, som pådragare vid ånghammaren, började han sin bana som smed. Hasse kunde smida platt, trekantigt, fyrkantigt ... »ja vad du vill«.

När folkmusikvägen tog fart blev Hasse 1975 nyckelharpbyggare och -spelman på heltid med otaliga kurser och konserter. Han byggde nyckelharpor av många olika slag, både gamla, nya och egna modeller och kopior. Det blev 242 stycken, alla praktiska och med vacker design. På senare tid blev det många nybyggen av 1700-talets kontrabasnyckelharpa och de sista åren Hasses egen kromatiska med en blandning av gammalt och nytt, lätta och sirliga i tonen. Som spelman bar han främst den gamla stilen från Österbybruk.

År 1974 i Uddevalla blev Hasse, Nisse Nordström och jag riksspelmän tillsammans. Att under resan få lyssna till deras oändliga historier från Österbybruk var en fest.

Hasse spelade även kornett och bas. I yngre år ledde han ett dansband med bl.a. klarinettisten Ola Persson, sedermera musikledare i Tierp. Under 14 år reste Hasse med vänner till New Orleans, där han som »Hans from Sweden«, det amerikanska musikerförbundets hårda regler till trots fick sitta in och spela i bl.a. Preservation Hall – en stor stund för en älskare av gammal jazz. Han hade en vacker liten samling av New Orleanskornetter från slutet av 1800- och början av 1900-talet. Under många år drev Hasse Brukssextetten, som efter gamla noter spelade den på bruken obligatoriska mässingsmusiken. När Big Papa Henry's New Orleans Jazz Band bildades hösten 2002 var Hasse en av medlemmarna.

Hasse var också fiskare, fjällvandrare, seglare, kajakpaddlare, långfärdsskridskoåkare (plurrat ett par gånger), vasaloppsåkare och så var han lärare på 35 kurser på raken på Österby herrgård och på många, många andra bygg- och spelkurser landet runt. Han gjorde många konserter med harpan och med kornetten.

Hasse, du är oersättlig. Tack för allt.

Leif Alpsjö

